

A RITKA SZERENCSE.

□ A szerencse nem valami tisztas asszonyság, hanem inkább amolyan kis grizette, aki az embernek sok kellemes percet szerez, de bosszúságot is bőviben, aki nem módjával bánik vele. Nem szabad komolyan venni vallomásait és nem szabad számítani a hűségére. A legnagyobb baj pedig akkor köszönt be, ha valaki még ráadásul büszke is talál lenni, könnyű és véletlen hódítására és elbizakodik. Másnak az oldala mellől szegődik a grizette a lovag mellé és egy újabb másért egy-kettőre a faképnél is hagyja. Aki beleszerelmesedik, azt tragédia éri egész bizonyosan. Gedeonnak nem tellett a biztosító-intézeti tisztviselői fizetéséből „Jókai Mór összes műveire.” És mert nem tellett, nyolc éven keresztül mindig arról ábrándozott, hogy majd meg fogja venni a szép kötésű, finom könyveket. Jókai összes művei alatt ezúttal még sok mindent kell érteni.

□ Például egy szép, antik íróasztalt, néhány faliszőnyeget, eredeti képeket és egy külföldi lusztreizét. De ezek olyan merész álmok voltak, hogy ezekről nem is mert ábrándozni a kopott, szürke kis Gedeon, csak úgy titokban, a lelke mélyén „Jókai összes művei” gyűjtőnév alatt. Az bizonyos, hogy könyvekre vágyott a leginkább. Szeretett nagyon olvasgatni, s olyan nehezen jutott könyvhöz a gyámoltalansága miatt. A kollégái közül alig volt egyiknek-másiknak néhány kötetje s másokkal nem igen érintkezett Gedeon. A maga erejéből küzdötte fel magát, igaz, nem nagyon magasra, de nem is volt atyafija. Az embereket megtanulta gyötrelmes fiatal-ságában nem szeretni. Ő szerezte mindenét, amije csak volt, hát okosan, magamagának élt. És boldog volt, ha egy jó könyvre szert tett. Vigan ment haza a hivatalából, ledőlt a diványra és olvasott. Nyelte a betűt. Este kiterítette maga mellé egy régi ujságpapírosra a hideg vacsoráját, evett és olvasott. Sokszor éjfélig. De azért pontosan ott volt reggel az irodában. A klasszikusokat nagyon szerette. Csak a klasszikusokat. Puritán, egyszerű lélek volt és nagyra tartotta, amit az iskolákban tanult. Ott pedig a professzor urak mindig a klasszikusokat dicsérték. Néha irogatott is, de csak a fiókja számára. Nem volt a modern irányzatok hive. Oh, Isten ments!

□ Egy szombat délutánján történt, hogy a szerencse ellátogatott hozzá. A hivatalos óra a végefelé járt, mikor egy kövér, elegáns úr állított be és bemutat-

kozott Gedeonnak. Gedeon el sem birta képzelni, minek köszönheti a nagy szerencsét. Zavartan udvariaskodott, helyet kínált és még azt is megkérdezte az előkelő idegentől, hogy hogyan érzi külső és belső szerveit.

□ Az idegen fontoskodva fogott mondókájához, mely abban csúcsosodott ki, hogy Gedeon úr ne ijedjen meg. Erre aztán ugyancsak megijedt, még a szája széle is kikékölt, a lábai remegtek. Mikor már rémülete a gutaütés mesgyéjén járt, az idegen, az ügynök tudomására hozta, hogy megnyerte a százezer koronás főnyereményt.

□ Gedeon ájuldozott. S mikor nagynehezen magához tért, bebizonyította, hogy alapjában véve nem önző, ridegen számító ember, ha van miből önzetlenkednie. Egy-kettőre ígért az ügynöknek meleg kézszorítások kíséretében ezer koronát. Az ügynök erre kijelentette meghatott ábrázattal és tapintatosan, hogy ő ismeri az életet és írást kért az ígéretről. Adott írást Gedeon. Hogyne adott volna. Két kollégával, mint tanukkal, alá is iratta. És a tanuknak is ígért ötszáz—ötszáz koronát. A jó kollégák is írást kértek, meghatott ábrázattal, persze szintén nagyon tapintatosan. Adott Gedeon. És újabb négy kolléga lőn a tanu, akiknek megint ígért néhány száz koronát. Így ment ez egy darabig. S ha még lett volna néhány kolléga a nagy hivatalban, a szerencséjébe szerelmesedett ember el-igéri a százezer koronát az utolsó fillérig. De szerencse a szerencsében! Csak a principális volt hátra, aki ezúttal először igazán jóindulatú mosoly kíséretében veregette meg Gedeon úr vállát. És Gedeon úr a szíves, kegyes engedélyét kérte, hogy a principálisné önagyságának egy butonnal kedveskedhessék. Megengedettett némi parancsoló és kötelező szabadkozások mellett.

□ Este nagy vacsora volt a Gedeon zsebére az eperfa-utcai „Vörös tehén” vendéglőben. A sorsjegy alapján ötszáz korona hitelt nyújtott a korcsmáros.

□ Hajnalban került haza Gedeon nagyon vig hangulatban. És mikor kivette a zárós fiókjából a szerencsés sorsjegyet — egyszerre rosszul lett. Nyolcad, mond és ird egynyolcad sorsjegy volt. „Hiszen akkor össze-vissza nyolcezer koronát nyertem!” hebegte megdermedten. „És hétezer kilencszáz nyolcvannégy koronát költöttem, ígértem el...” Lefeküdt, mustártapaszt ragasztott a hátára és hétfő délelőttig hanykolódott

ágyában hamleti töprengések közepette. Halálosan betegnek érezte magát, mikor hétfőn felvette s még délelőtt kiosztotta a kollégáinak s az ügynöknek a pénzt. És a buton? — villant át agyán, mikor a princi beszédbe fogott vele és tréfálkozott: „Ejnye, be meg ártott az a kis pezsgő, kolléga úr!”

□ Gedeon dadogott valamit a brilliánt butonról, aztán elrohant, mint egy félőrült. S míg a kollégák a Gedeon gavallérságát dicsérték, a főnyerő egy utcasaroknak dőlve tűnődött végpusztulásán. A zsebében négy korona volt. Egy brilliáns buton százannyiba kerül.

□ A végén határozott, mert érezte, hogy kell, határoznia kell. Vett három koronáért egy hamis butont,

szép, fényes pléhkeretben, ragyogó máramarosi gyémántokkal. Elküldte egy hordárral a princiné őnagyságának és hazament, lefeküdt és feküdt jó néhány napig. Soha többé a hivatalába nem ment, a kollégái szeme elé nem került. Elvonult valahová a határszélre, egy kis faluba, körjegyző-gyakornoknak.

□ És mikor a főnök a hivatalban elmesélte dühöngő megbotránkozással a Gedeon gaztettét, a kollégák egyértelmű felháborodásuk mellett magokban mind azt gondolták: „Nem is hittük volna, hogy ilyen szellemes a Gedeon! Nyugodtan gazdálkodik most valahol a százezer koronájával, abban a boldog tudatban, hogy a főnök, ez a rideg állat egész életében pukkadozni fog a buton miatt.”

ORBÓK ATTILA.

Egy halott szobában.

E süppedt szoba lágy karosszékébe'
néha bús zengéssel sir a rugó.
Falon borzong az ősök fakó képe,
ablakrésen fűtyül a szélrigó.

A kályha torkán zsongó álmok kelnek,
a szőnyeg a mult illatával ég.
Rajt' holt léptek elevenül tipegnek,
a csillár zeng és fényre gyúl a lég.

A beteg szobába, bús vándor, könyved
temetni sirtad és szerelmed is?!
Óh nézd, e hervadt sír szól: Öntsd, csak öntsed!

Az órának csapkodva lendül szárnya,
halott hang leng a hült divány sarkába':
E tépett révben jut hely neked is!

Kanizsa István

